

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของประชาชนในเขต อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 508 คน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อต้องการทราบการพัฒนาแนวทางการปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ที่เน้นยึดถือองค์ประกอบของปัจจัยทางด้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี (ascriptive factors) มาเป็นการเน้นองค์ประกอบด้านความ สำเร็จ (achievement factors)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดใช้การศึกษา วัตถุประสงค์ และสมมติฐาน และ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่ได้ชี้แจงไว้แล้วในบทที่ 4 ทั้งนี้เพื่อสร้างความ เข้าใจในแนวทางการวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง กระบวนการเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าเป็นไปในลักษณะใด และมีสาเหตุที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างไร ประกอบกับการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างในการกำหนด คุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากอดีตว่า มีการพัฒนาการมาอย่างไร โดยมุ่งหาความสัมพันธ์ ในการเปลี่ยนแปลงทางระเบียบแบบแผน กฎหมาย กับปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อ การเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอนาคตด้วย

ทั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐาน ไว้ว่า

"กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันได้รับการเลือกสรรเข้าสู่ตำแหน่ง โดยปัจจัยด้านความ สำเร็จ (achievement factors) มากกว่าปัจจัยทางด้านคุณลักษณะทางขนบธรรมเนียม ประเพณี (ascriptive factors)"

สถานการณ์ดังกล่าวบ่งชี้โดยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

อายุกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน มีอายุน้อยลง

สถานภาพสมรส กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันมีสถานภาพโสด และปฏิบัติงานได้อย่างมีอิสระ ส่วนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีสถานภาพสมรสแล้ว จะปฏิบัติงานไม่มีอิสระ มีภาระทางครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันมีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นส่วนใหญ่

ความรู้ความชำนาญ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบัน มีความรู้ความชำนาญมากขึ้น

ความล้าสมัยทางเทคโนโลยีลดน้อยลง

ปัจจัยเหล่านี้ เป็นปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นปัจจัยทางด้านความสำเร็จ ที่ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญมากขึ้น และประชาชนเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจในการเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องถิ่น เพราะฉะนั้นการออกแบบสอบถาม เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นไปอย่างไร ก็ต้องสอบถามจากประชาชนที่เป็นบุคคลคัดเลือก เลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าดำรงตำแหน่งนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพิจารณาของประชาชน, การยอมรับความเป็นผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากประชาชน และบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ศึกษา จำเป็นต้องแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1

ผู้ศึกษาได้แบ่งของการแสดงความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพิจารณาเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าดำรงตำแหน่ง ออกเป็นรายละเอียดย่อย ๆ 5 ส่วนคือ เรื่องของอายุกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, เรื่องของสถานภาพสมรส, เรื่องของความล้าสมัยทางเทคโนโลยี, เรื่องของระดับการศึกษาและประสบการณ์ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเรื่องของอายุกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถ้ามีองค์ประกอบของปัจจัยอื่น ๆ เช่น ระดับการศึกษาที่ดี หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ฯลฯ ก็สามารถเข้าดำรงตำแหน่งนี้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องความมีอาวุโส เหมือนสมัยก่อน ประกอบกับความคล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉง มีมากกว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในสมัยก่อน ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นก็ยอมรับในส่วนนี้ด้วย จะเห็นว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ดูตารางที่ 5.2)

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเรื่องของสถานภาพสมรส ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ มีความต้องการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีสถานภาพสมรสส่วนใหญ่ เห็นว่าการแต่งงานเป็นการเพิ่มภาระให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ จะเห็นว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของปัจจัยด้านความสำเร็จ (ดูตารางที่ 5.3)

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเรื่องของความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ส่วนใหญ่ประชาชนจะยังยอมรับการพิจารณาเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยอาศัยความสัมพันธ์ทางเครือญาติ แต่จะเห็นว่า ความสัมพันธ์ทางเครือญาติไม่ใช่ปัจจัยหรือสาเหตุหลักในการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความรู้ที่ดี หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าก็จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากกว่า ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จะเห็นว่าความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยทางด้านคุณลักษณะชนบทรรมนิยมประเพณี ลดลงไป แต่หากมีปัจจัยทางด้านความสำเร็จเข้ามาช่วยด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ดูตารางที่ 5.4)

1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเรื่องของระดับการศึกษาและประสบการณ์ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบัน และประชาชนยอมรับบุคคลที่มีความรู้ เป็นผู้นำ ประกอบกับหากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความชำนาญหรือประสบการณ์เข้ามาช่วยด้วย ก็จะทำให้ประชาชนยอมรับในตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากขึ้นกว่าเดิม (ดูตารางที่ 5.5)

1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรจะมีฐานะทางเศรษฐกิจดี เนื่องจากค่าใช้จ่ายของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีมากมาย ไม่ว่าจะเป็นงานพิธีต่าง ๆ

งานเทศกาล ซึ่งหากเทียบกับเงินค่าตอบแทนที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับเป็นประจำทุกเดือนแล้ว ไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจแต่เดิมดีอยู่ก่อนแล้ว (ดูตารางที่ 5.6)

จากผลดังกล่าวนี้ อาจเกิดการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน โดยคำนึงถึงปัจจัยทางด้านความสำเร็จ คือ อายุ, สถานภาพสมรส, ฐานะทางเศรษฐกิจ, ระดับการศึกษาและประสบการณ์มากกว่า องค์ประกอบของปัจจัยทางด้านคุณลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี อันได้แก่ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ, ความมีอาวุโสภายในหมู่บ้าน ซึ่งโดยหลักการแล้ว สังคมไทยจะยอมรับความมีอาวุโส การเคารพและให้เกียรติผู้ใหญ่ รวมถึงการเป็นบุคคลที่มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นว่า ความสำคัญในส่วนนี้ลดลงไป และหันกลับมาให้ความสำคัญของความสำเร็จ การมีพัฒนาการที่เร็ว การแข่งขันในสังคม ที่มีความเจริญเข้าไปบ้างแล้วในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนเกิดความคิดใหม่ ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใหม่

ส่วนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับความเป็นผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นว่า หากประชาชนในท้องถิ่นไม่มีการยอมรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แล้ว ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านแทบไม่สามารถทำได้มากเลย และยังมีผลต่อการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในครั้งต่อไป โดยผู้ศึกษาเน้นองค์ประกอบของความสำเร็จ และให้ค่าของปัจจัยทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีในทางลบ เพราะฉะนั้น หากประชาชนยังยอมรับองค์ประกอบแบบเก่า ค่าการยอมรับ ความเป็นผู้นำ จะออกมาในเชิงลบ (ดูตารางที่ 5.7)

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่หันมายอมรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยอาศัยความนิยมชื่นชอบ ความมั่งคั่ง ความรอบรู้ ทักษะ ความศรัทธา นับถือ มากกว่า การแสดงอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

ส่วนที่ 3

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้ศึกษาเห็นว่า การพิจารณาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบัน ก็มีผลกระทบสำคัญต่อการเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในครั้งต่อไปอย่างมาก ซึ่งแต่เดิมการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ถูกปลดออก ไล่ออก หรือตาย ประชาชนไม่สามารถนำบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นั้นมาพิจารณาเลือกใหม่ว่า สมควรที่จะเลือกต่อไปหรือไม่ แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้สมัครกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็จะเป็นบุคคลใหม่ ซึ่งในปัจจุบันการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการครบวาระ หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทหน้าที่ที่ดี เป็นที่ยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นั้นก็สามารถูกเลือกสรร โดยประชาชนให้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ซ้ำได้อีก (ดูตารางที่ 5.8)

จากผลการศึกษา ปรากฏว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันมีการยอมรับให้มีบทบาทในทางประชาธิปไตย ซึ่งเป็นความคิดเห็นสมัยใหม่ เป็นผลขององค์ประกอบจากปัจจัยทางด้านความสำเร็จ ซึ่งสมัยเดิมนั้น ผลจากองค์ประกอบทางด้านคุณลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี จะแสดงให้เห็นว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอดีตจะเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำของประชาชนอย่างแท้จริงมีลักษณะเผด็จการ เพราะถือว่าได้รับการยอมรับจากประชาชนแล้ว และส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีอาวุโสมากที่สุดหมู่บ้าน ไม่ใครกล้าคัดค้าน

จากที่กล่าวมาแล้ว ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลการวิจัย จากแนวความคิดและทฤษฎีที่นำมาเกี่ยวข้องกับที่นอกเหนือจากนี้แล้ว ผู้ศึกษาได้มีความคิดเพิ่มเติมจากแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และจากการศึกษาคลุกคลีกับประชาชนในพื้นที่ที่ออกแบบสอบถาม ในเขตอำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา เป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ประกอบกับการที่ผู้ศึกษาเคยปฏิบัติงานในพื้นที่นี้มาก่อน ทำให้เห็นความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงบ้างบางส่วน คือ การเปลี่ยนแปลงผู้นำท้องถิ่น ซึ่งหลังจากขาดผู้นำแล้ว จะมีการเลือกตั้งใหม่ ผู้นำที่เลือกใหม่นี้ ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีอายุน้อย มีการศึกษาที่ดี และมีฐานะทางเศรษฐกิจในหมู่บ้าน ทำให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลง การเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากอดีตจนถึงปัจจุบันว่าเป็นมาอย่างไร ซึ่งสรุปได้ 3 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 เป็นกระบวนการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่เดิม ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยที่มีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้นำหมู่บ้าน เรียกว่า พ่อบ้าน การเลือกสรรสมัยนั้น เป็นการแต่งตั้งจากส่วนกลางไปปกครองท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นบุคคลในท้องถิ่นหรือไม่เป็นบุคคลในท้องถิ่นก็ได้ ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีความใกล้ชิดกับผู้ปกครองในระดับหมู่บ้าน พ่อบ้านจะปฏิบัติงานตามนโยบายที่ส่วนกลางสั่งให้ลงมาปฏิบัติ ไม่มีการคลุกคลีกับปัญหา เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ ประชาชนจะมีความเดือดร้อนกันมาก การแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับส่วนกลางเป็นหลัก ซึ่งการแก้ปัญหาที่มาจากส่วนกลางจะมีข้อเสียตรงที่ว่า ในทุกพื้นที่การปกครองมีสภาพท้องถิ่นสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน การแก้ปัญหาควรจะมีการยืดหยุ่นในการบริหาร และการปกครองเป็นการเฉพาะที่ ด้วยเหตุนี้เอง ทำให้ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตระหนักถึงความจำเป็นของผู้นำท้องถิ่น

ช่วงที่ 2 ได้มีการปรับปรุงการเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) เลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยวิธีเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนสามารถเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ตามที่ประชาชนต้องการ ซึ่งในประเด็นนี้เอง ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องเข้าหาประชาชนคลุกคลีกับปัญหาในท้องถิ่นมากขึ้น แต่ในสังคมไทย ยังมีความยึดถือเรื่องของความมีอาวุโส อิทธิพลของความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เลือกตั้งมานั้น เป็นบุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นเคารพเชื่อถือ เพราะฉะนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกือบทั้งหมดในสมัยนั้น เป็นบุคคลที่มีอายุมากพอสมควร ซึ่งในกระบวนการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จากที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีตำแหน่งว่างลง อาจเนื่องมาจากการเสียชีวิต การลาออก ก็ตาม บุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งต่อไป ก็ต้องไม่นับบุคคลที่มีอาวุโสรองลงมาจากบุคคลแรก และมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติเป็นกลุ่มเดียวกัน การแข่งขันหลังจากที่ขาดบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องถิ่น จึงไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นในบางท้องถิ่นเท่านั้น

ช่วงที่ 3 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถูกกำหนดให้มีการเกษียณอายุ เมื่อครบ 60 ปีบริบูรณ์ ในส่วนนี้จะเริ่มมีองค์ประกอบของปัจจัยทางด้านความสำเร็จเข้ามาปะปน อย่างเช่น การกำหนดระดับการศึกษา การมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่าที่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ แสดง

ให้เห็นว่า รัฐบาลเริ่มตระหนักของความสำคัญในส่วนนี้เพิ่มขึ้น ในส่วนของประชาชนในกระบวนการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการเลือกสรรเห็นความสำคัญของปัจจัยทางด้านความสำเร็จ คือ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ รวมทั้งต้องการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีสถานภาพโสดด้วย เพื่อที่จะบริหารงานภายในหมู่บ้านอย่างเต็มที่ ในส่วนนี้ การขาดบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านลงไป จะเกิดการแข่งขันอย่างเห็นได้ชัด มีการพบปะประชาชนมากขึ้น ทุกคนที่เข้าสมัครลงเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรับทราบปัญหาต่าง ๆ นานา บางคนสามารถแก้ปัญหาให้ประชาชนก่อนที่ตนเองจะได้รับตำแหน่งเสียอีก เพราะฉะนั้น การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการศึกษาที่ดีว่า มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า มีอายุที่น้อยกว่าสามารถปฏิบัติงานได้คล่องกว่า ก็มีโอกาสได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้แล้ว การปรับปรุงกฎหมายครั้งสุดท้ายที่ต้องการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหญิง และมีวาระในตำแหน่ง 5 ปี ทำให้มีบุคคลในท้องถิ่นสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร เกิดการแข่งขันกันทั้งชายและหญิงมากขึ้น จะเห็นว่า การยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ที่เห็นว่า ผู้ชายต้องเป็นช้างเท้าหน้า เริ่มลดบทบาทลง การอาศัยเครือญาติในการเลือกสรร ก็ลดน้อยลงไปอีก เนื่องจากมีปัจจัยตัวอื่นที่ดีกว่าเข้ามาผสมผสานให้เลือก ประกอบกับไม่จำเป็นต้องอาศัยความมีอาวุโสแต่อย่างไรก็ตาม การแข่งขันในปัจจุบัน มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ก็จะทำให้ประชาชนภายในหมู่บ้าน มีความแตกแยกกันเป็นก๊กเป็นเหล่า มีการฆ่าผู้แข่งขันตาย ซึ่งจะพบกันบ่อย ๆ ก่อนการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อครบวาระ

เพราะฉะนั้นจากการศึกษาจากผลการวิจัยในพื้นที่ และจากการคลุกคลีของผู้ศึกษาเห็นว่าในปัจจุบันการพัฒนาหมู่บ้านเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ทันท่อเหตุการณ์ และยังมี การแก้ปัญหาจากภายในท้องถิ่นเองก่อน โดยพึ่งพาหน่วยราชการน้อยลง แต่ก็เกิดจุดเสียขึ้นในกระบวนการเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นมา อย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว ประชาชนเริ่มเห็นปัจจัยทางด้านความสำเร็จ หันมายึดถือกับวัตถุนิยมมากขึ้น มายึดติดกับการแก้ปัญหา โดยดูจากฐานะทางเศรษฐกิจของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นหลัก ไม่ได้ดูจากพื้นฐานของปัญหา อย่างเช่น การขายข้าวราคาตกต่ำ หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีเงินจางสำหรับเก็บข้าว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็จะรับซื้อจากประชาชนในราคาที่ต่ำกว่า ซึ่งก็เป็นการดีสำหรับประชาชน แต่ในความเป็นจริงแล้ว การขาย

ข้าวราคาต่ำให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้บวกดอกเบี้ยไปแล้วกับเงินกู้ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ปล่อยออกไป จึงไม่มีความหมายกับการซื้อข้าวราคาต่ำกว่าท้องตลาด และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เหล่านี้ยังได้บุญคุณจากประชาชน ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นรู้เท่าไม่ถึงการณ์ขาดการศึกษา และขาดกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่สุจริตใจ การแก้ปัญหาในการที่ประชาชนยึดติดกับปัจจัยทางด้านความสำเร็จบางตัวมากเกินไป คือ การตั้งกลุ่มการเมือง (political group) มีกลุ่มที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กำหนดการตัดสินใจภายในหมู่บ้าน และการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้สิ่งนี้ปลูกฝังกับประชาชนเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ทุ่มเทร่างกายและจิตใจให้กับท้องถิ่นอย่างจริงจัง, การตั้งกลุ่มเศรษฐกิจมีการจัดกลุ่มช่วยเหลือรายได้ภายในหมู่บ้าน เป็นกองทุนหมู่บ้าน อย่างเช่น กลุ่มโรงสี-ยุงฉาง, กลุ่มประมง ฯลฯ ที่สามารถนำรายได้มาตั้งเป็นกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน ช่วยเหลือราษฎรในยามเดือดร้อน โดยไม่ต้องการอาศัยฐานะทางเศรษฐกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการหาประโยชน์จากท้องถิ่น

จะเห็นว่า ผลการวิจัยที่มีความเห็นว่า การเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยการยึดถือปัจจัยทางด้านความสำเร็จเริ่มเข้ามามีบทบาทมากกว่าปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของ เครือญาติ ซึ่งมีทั้งข้อดีข้อเสียอยู่ในตัวเอง แต่หากสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมา ก็สามารถยอมรับในแนวความคิดใหม่นี้ได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง กระบวนการเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่เริ่มทำการศึกษาจนกระทั่งได้ผลการศึกษาออกมาอย่างสมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้พบปัญหาและอุปสรรคมากมาย รวมทั้งผลการศึกษาที่ได้มา ซึ่งข้อสรุปเป็นปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะซึ่งผู้ศึกษาคิดว่า น่าจะเป็นไปได้ มีรายละเอียดดังนี้คือ

1. เอกสารในห้องสมุด มีไม่เพียงพอ ซึ่งหากผู้ทำวิทยานิพนธ์ต้องการที่จะศึกษาเรื่องที่แหวกแนวออกไป ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากการจำกัดของข้อมูลที่ได้รับจากห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าใกล้เคียง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา จะเห็นได้ว่า การทำวิทยานิพนธ์

ของนิสิตส่วนใหญ่แนวทางการวิทยานิพนธ์จะออกมาในรูปแบบคล้าย ๆ กัน เป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ คือ การเปิดกว้างของข้อมูล และปรับปรุงการจัดระเบียบ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวล เก็บ จัด เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งประสานกับห้องสมุดต่าง ๆ ในการถ่ายเทข้อมูลเมื่อมีผู้ร้องขอ

2. การเก็บข้อมูล จะเห็นว่า ผู้ศึกษาได้เข้าไปศึกษาในพื้นที่เขตอำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นอำเภอระดับ 3 ที่ผู้ศึกษาต้องการศึกษา เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมระหว่าง ความเป็นสมัยใหม่ กับการปกครองบางส่วนที่ยังอนุรักษ์ไว้มาแต่เดิม แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น หรือไม่ได้รับการศึกษาเลย ทำให้เข้าใจคำถามไม่กระจ่างชัดเจน เกิดความคลาดเคลื่อนของผลการศึกษาที่ออกมา รวมทั้งหากผู้ศึกษานำผู้ช่วยศึกษา ที่อยู่นอกพื้นที่ ไม่มีความคุ้นเคยกับประชาชน และพื้นที่มาก่อน จะยังมีผลต่อผลการศึกษามาก

ผู้ศึกษาได้ลดปัญหาในส่วนนี้แล้ว โดยการหาผู้ช่วยศึกษา ที่มีความรู้ และเป็นบุคคลในพื้นที่ จึงสามารถลดปัญหาไปได้ส่วนหนึ่ง แต่ปัญหาที่เกิดจากต้นเหตุ คือ การไม่รู้หนังสือของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งอาจก่อเกิดผลตามมา คือ การถูกหลอกลวง, การไม่รู้ข่าวสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นปัญหาตามมาของสังคม เพราะฉะนั้น ควรปรับปรุงระดับการศึกษา หรือยกระดับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งขณะนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการไปแล้ว

3. จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกสรร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

3.1 ในเรื่องของรายได้ เงินค่าตอบแทนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องใช้พื้นฐานเดิมของตนเองในการเข้ามาลงสมัครเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ประชาชนยึดติดกับวัตถุนิยมมากเกินไป จนละเลยความสามารถที่มีอยู่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งหากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่ไม่มีความสามารถ แต่ใช้เงินเป็นเครื่องมือในการดำรงตำแหน่ง ปัญหาจะเกิดขึ้นกับสังคมเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นประการหนึ่ง

3.2 การศึกษา ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับกันมาก แต่จะเห็นว่า ภายในหมู่บ้าน ประชาชนที่มีความรู้อย่างเป็นจริงเป็นจัง มีน้อยหรือแทบไม่มีเลย ต้องอาศัยจากบุคคล

ภายนอกที่มีการศึกษาสูง หรืออาจเป็นบุคคลที่เกิดในท้องถิ่นแต่ไปศึกษาจากเมืองใหญ่ ๆ ทำให้ขาดความมั่งคั่ง หรือความผูกพันกับท้องถิ่นอย่างแท้จริง อาจจะมาเพื่อผลประโยชน์ของบุคคล มากกว่าท้องถิ่น เพราะฉะนั้น ควรปรับปรุงระดับการศึกษาให้กระจายลงไปในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษา หรือมัธยมศึกษา

3.3 ในท้องถิ่นปัจจุบัน เรามักจะมอบความไว้วางใจกับบุคคลที่มีความรู้ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี มากเกินไป ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างเชื่องช้ามาก ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีความเข้าใจในการพัฒนาตนเองก่อน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การขอความช่วยเหลือจากราชการ มากเกินไป จนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ ซึ่งในอนาคตประเทศไทยจะต้องมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่หากประชาชนยังไม่สามารถพัฒนาตนเอง เชื่อบุคคลที่มีความรู้ หรือฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้น ก็จะเป็นปัญหากับท้องถิ่นเช่นกัน เพราะฉะนั้น ราชการควรมีนโยบาย ในการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนมีการช่วยเหลือตนเองมากยิ่งขึ้น อย่างเช่น การสร้างโรงเลี้ยงไหม ราชการควรเข้าไปช่วยเหลือในเรื่องของตลาดที่ไม่ให้พ่อค้าคนกลางกดราคา ประกันราคา และช่วยเหลือให้คำแนะนำในการดูแล และสร้างโรงเลี้ยงไหมอย่างถูกต้อง ส่วนการสร้างโรงเลี้ยง ควรให้ประชาชนในพื้นที่ตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ ร่วมกันพัฒนาโรงเลี้ยงด้วยตนเอง ราชการไม่ควรไปกำกับ แต่ควรให้คำปรึกษา เหมือนการปกครองที่ต้องพัฒนาไปสู่การช่วยเหลือตนเองในที่สุด ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้น ประชาชนจะมีคุณภาพมาก

3.4 การเลือกสรรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เมื่อเลือกแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะถูกทิ้งไม่มีการพัฒนาคุณภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ดีขึ้น ทำให้ประชาชนต้องเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แบบเบ็ดเสร็จมาก่อนที่จะสมัคร ทำให้ลดโอกาสบุคคลอื่น ๆ ที่มีความตั้งใจในการรับใช้ประชาชน แต่ขาดองค์ประกอบทางด้านความสำเร็จ อย่างเช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ทำให้หมดโอกาสไป ประกอบกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในตำแหน่งนับวันจะเดินถอยหลัง เนื่องจากไม่มีการอบรม ชี้แจง แนะนำข่าวสาร หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะฉะนั้น ราชการควรเข้าไปช่วยเหลือดูแลในส่วนของการอบรม การฟื้นฟูระเบียบ แบบแผน กฎหมายให้มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น จากการสำรวจพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางคนอยู่จนเกษียณ ก็ยังไม่เคยได้รับการอบรมเลย